

Tako kot že večkrat, smo tudi tokrat ugotovili, da je za zagotovitev pravočasne poravnave računov za prevajalske storitve najboljša preventiva. Ob prevzemu naročila za prevod se **mora** prevajalec pozanimati o plačilnih navadah podjetja, od katerega sprejme naročilo. Kadar gre za podjetje, ki ga ne pozna, je najbolje, da v računovodstvu našega društva vpraša, kakšne so njegove plačilne navade. Prevajalec nikakor ne sme pričakovati, da bo društvo tako ali drugače izterjalo plačilo računa za prevajalsko storitev, on pa bo le prevzel naročilo in oddal prevod, večkrat tudi od podjetja, ki je v stečaju ali tik pred njim.

Če pa je prevajalec naročilo že prevzel (in se pri tem z društvom ni posvetoval niti o solventnosti naročnika prevoda niti o načinu sklenitve pogodbe), je najboljšje, tako je vsaj pokazala dosedanja praksa, da večkrat opomni osebo, ki mu je dala naročilo in mu obljubila plačilo v dogovorjenem roku.

Skoraj vsako leto ugotavljamo, da so naši člani zelo neredni plačniki članarine. Tako je bilo tudi letos, zato smo julija vsem, ki do takrat še niso poravnali svoje obveznosti do društva, pošiljali opomine, septembra pa tudi opomine pred izključitvijo iz društva.

Letošnji kongres FIT je bil drugi v Jugoslaviji; prvi je bil leta 1963 v Dubrovniku, tokrat pa so ga pripravili v Beogradu. Delegati našega društva v Zvezi društev znanstvenih in tehniških prevajalcev Jugoslavije, predvsem pa Doris Debenjak, ki je bila do marca 1990 predsednica zveze, so veliko prispevali k pripravi kongresa, saj je bila skoraj na vseh sejah tega telesa v zadnjih dveh letih glavna točka organizacija kongresa FIT. Po naših podatkih se je kongresa udeležilo manj kot 10 prevajalcev iz Slovenije (podrobneje je predstavljen v prispevku v rubriki Posvetovanja).

A. O.

Anton Omerza

Trideset let strokovnega dela DZTPS

Thirty Years of DZTPS's Professional Services

*In the past three decades, the Scientific and Technical Translators Association of Slovenia (DZTPS) has engaged in a wide variety of professional activities. The previous issue of **Mostovi** carried an article on the Association's history, while the current issue gives an account of its present-day professional services.*

Translation service of the Association encompasses the following activities: setting rates for translation services, providing financial service for translators, referring translation orders, providing information on translators, and consulting services for its members.

Publishing DZTPS publishes the journal **Mostovi** — in 25 years 26 issues have been published and occasional, in-house terminological and informative publications.

Translation Training In order to upgrade the translating skills DZTPS organized, in the 1988/89 school year, 21 lectures in three language sections and eight seminars in the 1989/90 school year in four language sections. In the past two years, DZTPS was also the co-organizer of two translators' conferences.

Library Our library contains 300 dictionaries and language-related manuals, but lacks above all specialized multi-language glossaries.

Status of Translators The status of translators, particularly those in regular employ in a company, has not been solved to our satisfaction. Thus, DZTPS, as a professional association of translators, must become more actively involved in this initiative. The first steps have already been taken.

In recent years, the professional activities of the Association have been much more intensive than previously. Still, the lack of professionals — translators, hinders DZTPS from advancing significantly in this direction. For this reason, the fundamental task of the Association is to find and engage appropriate professionals in the area of translation.

V prejšnji številki smo predstavili razvoj DZTPS v tridesetih letih njegovega obstoja, v tej pa bomo opisali sedanje strokovno delovanje društva, da zaokrožimo predstavitev DZTPS ob njegovem jubileju.

Strokovno delovanje DZTPS bomo obravnavali po naslednjih skupinah:

- ☐ prevajalski servis
- ☐ založniška dejavnost
- ☐ izobraževalna dejavnost
- ☐ strokovna knjižnica
- ☐ status prevajalcev.

1) Prevajalski servis

Prevajalski servis obsega naslednje dejavnosti:

- ☐ določanje cen prevajalskih storitev,
- ☐ finančni servis za prevajalce (fakturiranje prevajalskih storitev in nakazovanje prevajalskih honorarjev),
- ☐ posredovanje naročil prevajalcem, dajanje informacij o prevajalcih in svetovanje pri njihovi izbiri,
- ☐ svetovanje prevajalcem pri zaračunavanju prevajalske storitve.

Podatki o delovanju prevajalskega servisa društva za prvih sedem mesecev leta 1990 so naslednji:

- ☐ povprečno smo izstavili po 20 računov za prevajalske storitve na dan, kar zneso okrog 5.500 računov na leto,
- ☐ prek društva izstavlja fakture za prevajalske storitve okrog 650 prevajalcev,
- ☐ skupno število opravljenih strokovnih prevodov v Sloveniji v enem letu presega 6.000, saj gre del faktur za prevode mimo našega društva.

Zaradi vedno večje nelikvidnosti naročnikov prevajalskih storitev se podaljšujejo roki izplačila honorarjev. Delež z zamudo poravnanih računov za prevajalske storitve je v letu 1989 znašal 15 odstotkov, v prvem polletju 1990 pa 17 odstotkov celotne vrednosti izstavljenih faktur.

Praksa je pokazala, da se prevajalec dolгим rokom izplačila prevajalskih honorarjev najlažje izogne, če se v računovodstvu našega društva pozanima o likvidnosti oziroma plačilnih navedah podjetja, za katerega namerava opraviti prevod.

Naročil prevodov, ki jih dobi neposredno društvo, je bistveno manj, kot mislijo naši člani. V prvih sedmih mesecih leta 1990 smo dobili 150 naročil, od katerih se je več kot 50 nanašalo na prevod od ene do treh strani v več jezikov, le 25 naročil pa se je nanašalo na prevode, daljše od pet strani. Med jeziki so prevladovali angleščina, nemščina in italijanščina.

Posredovanje informacij o prevajalcih oziroma svetovanje naročnikom pri izbiri prevajalca je veliko bolj pogosto, saj v povprečju posredujemo na dan vsaj deset informacij o prevajalcih, dokončna izbira pa je prepuščena naročnikom. Seveda so pri tem izvzeti člani, ki nam ne sporočijo sprememb svojih matičnih podatkov (naslova, telefonske številke).

V zadnjih petih letih smo se lotili še svetovanja (prevajalcem in naročnikom) pri zaračunavanju prevajalskih storitev. Najprej smo takšne informacije dajali le osebno, pozneje smo jih vključili v cenike prevajalskih storitev ali objavili v Mostovih, letos pa smo izdali Navodila za prevajalce.

Tabela 1: Pregled vsebine Mostov od leta 1970 do 1990

Vrsta članka	Skupno število člankov
informativni članki	
☐ organizacijsko-strokovni članki	83
☐ informacije	8
☐ strokovna posvetovanja	25
☐ jubilejni članki in predstavitev	15
☐ drugi informativni članki	11
skupaj informativni članki	142
strokovni članki	
☐ splošnostrokovni članki	97
☐ angleški jezik	27
☐ nemški jezik	7
☐ francoski jezik	3
☐ italijanski jezik	1
☐ terminološki članki	16
skupaj strokovni članki	151
skupaj vsi članki	293

2) Založniška dejavnost

Strokovno glasilo Mostovi je najpomembnejši projekt naše založniške dejavnosti. Ob tridesetletnici društva smo pripravili bibliografijo Mostov od leta 1963 do 1990 (na str. 55); tukaj bomo prikazali le nekaj zbirnih podatkov.

V petindvajsetih letih je izšlo 26 števil Mostov, od tega 16 v ciklostirani (med leti 1963 in 1983) ter 10 števil v sedanji obliki, v kakršni Mostovi od leta 1985 izhajajo dvakrat na leto. Skupni obseg vseh števil Mostov je okrog 1.500 strani oziroma 3.000 strani v tipkopisu. V vsaki številki glasila je bilo v povprečju 15 člankov, skupno 390 člankov, pri njihovem pisanju pa je sodelovalo več kot 300 avtorjev.

Mostovi so pridobili ugled pri prevajalcih, zlasti v zadnjih letih, ko izhajajo redno in ko so se ustalile redne rubrike v njih. Brezplačno jih dobivajo vsi člani društva, imamo okrog 40 naročnikov (podjetij), informativno pa jih pošiljamo tudi vsem sorodnim društvom v Jugoslaviji ter reviji Babel. Letos smo poskusili s prodajo glasila v knjigarni Mladinske knjige v Ljubljani na Titovi 3. Naklada glasila se giblje med 650 in 750 izvodi.

V zadnjih dveh letih je društvo izdalo še naslednje publikacije:

☐ Seznam strokovne knjižnice DZTPS, Ljubljana, september 1988, 14 str.

☐ Marjan Golobič: Glosar slovensko-angleških nepravil prijateljev, posebna številka Mostov, Ljubljana 1988, 26 + IV str.

☐ Prevajanje in zunanja trgovina, zbornik referatov s posvetovanja v Portorožu, DZTPS in DZTPH, december 1987, 60 str.

☐ Anton Omerza, Jože Požru: Navodila za prevajalce, DZTPS, januar 1990, 30 str.

3) Izobraževalna dejavnost

Leta 1986 smo začeli s predavanji angleške sekcije, ki smo jih nadaljevali leta 1987. Od leta 1988 pa se s strokovnim izpopolnjevanjem prevajalcev ukvarjamo bolj načrtno, kar prikazujemo v tabeli 2:

Iz tabele se vidi, da smo v šolskem letu 1989/90 prekinili izpopolnjevanje prevajalcev nemškega in francoskega jezika. To bomo skušali popraviti v naslednjem šolskem letu, ko bi radi začeli z delovanjem še ene jezikovne sekcije.

Največja težava pri pripravi predavanj in seminarjev za posamezne jezikovne sekcije je pomanjkanje predavateljev, zato je obstoj posamezne jezikovne sekcije večkrat odvisen od enega samega predavatelja. Čeprav skušamo k sodelovanju pritegniti čimveč naših članov,

Tabela 2: Izobraževanje prevajalcev v zadnjih dveh šolskih letih

	jezik oziroma področje					
	angleški	nemški	francoski	ital.	slov.	računaln.
leto 1988/89						
število predavanj	7	8	6	—	—	—
število predavateljev	7	3	3	—	—	—
število udeležencev	145	198	41	—	—	—
leto 1989/90						
število seminarjev	2 ¹⁾	—	—	2	1	3 ²⁾
število predavateljev	5	—	—	1	1	3
število udeležencev	82	—	—	37	51	18

¹ Angleška seminarja sta bila dvodnevna, vsi drugi enodnevni.

² Seminarje o uporabi računalnikov pri prevajanju je pripravila Mikro Ada iz Ljubljane.

predvsem k jezikovnim delavnicam, je odziv še vedno premajhen, da bi nam omogočil takšno obliko in vsebino izpopolnjevanja članov, kot si jo želijo.

K izobraževalni dejavnosti društva prištevamo še pripravo strokovnih posvetovanj za prevajalce. Prejšnje generacije funkcionarjev društva so organizirale večdnevne simpozije; samostojno ali skupaj z občinimi zbori društva.

O vseh strokovnih posvetovanjih prevajalcev v Jugoslaviji so bili v zadnjih petih letih bralci Mostov podrobno obveščeni, posvetovanju v Portorožu 1987 pa smo namenili kar posebno številko. Skupaj z Društvom znanstvenih i tehniških prevodilaca Hrvatske smo takrat pripravili prvo specializirano posvetovanje strokovnih prevajalcev v Jugoslaviji z naslovom Prevajanje in zunanja trgovina. To je spodbudilo še druge organizatorje podobnih srečanj, da so se začeli lotevati specializiranih posvetovanj ter opustili splošna, ki so bila v navadi do takrat.

Novembra 1989 smo skupaj z Udruženjem naučnih i stručnih prevodilaca SR BiH pripravili zelo obiskano in odmevno posvetovanje v Sarajevu z naslovom Zagotavljanje kakovosti prevoda za potrebe gospodarstva.

4) Strokovna knjižnica

Strokovna knjižnica društva v zadnjih letih počasi pridobiva slovarje in jezikovne priročnike, po katerih je največ povpraševanja, čeprav še ne moremo trditi, da je v pomoč pri prevajanju iz prav vseh strok.

V zadnjih treh letih smo nabavili skoraj vso slovarsko literaturo, ki je bila na prodaj na našem tržišču, nekaj pa smo je tudi uvozili. Knjižnica vsebuje 300 naslovov in več kot 400 knjižnih enot. V zadnjih dveh letih smo kupili več kot 100 slovarjev, nekaj knjig smo dobili v dar, nekaj glosarjev pa fotokopirali.

Naše člane redno obveščamo o knjižnem fondu, saj smo leta 1988 izdali posebno brošuro Seznam strokovne knjižnice, v Mostovih št. 2/89 pa priobčili članek Novosti v knjižnici.

Izposoja je neredna, v povprečju posodimo po eno knjigo na teden. Največje je povpraševanje po specializiranih dvo- ali večjezičnih glosarjih, zato ponovno prosimo člane, naj nam posodijo svoje glosarje, da jih bomo fotokopirali za knjižnico.

5) Status prevajalcev

V avgustu 1990 je imelo naše društvo 580 članov, od katerih so v svobodnem prevajalskem poklicu delovali 104, med njimi pa je 34 prevajalcev imelo status samostojnega kulturnega delavca. Skupina prevajalcev v svobodnem poklicu je zelo dejavna, tako pri delu v organiziranih društvih in pri založniški ter izobraževalni dejavnosti kot pri prevajalskem delu, saj opravi več kot polovico vseh prevodov, ki jih društvo fakturira.

DZTPS kot stanovska organizacija strokovnih prevajalcev izstavlja za prevajalce, ki želijo delovati v svobodnem poklicu, ustreznega potrdila.

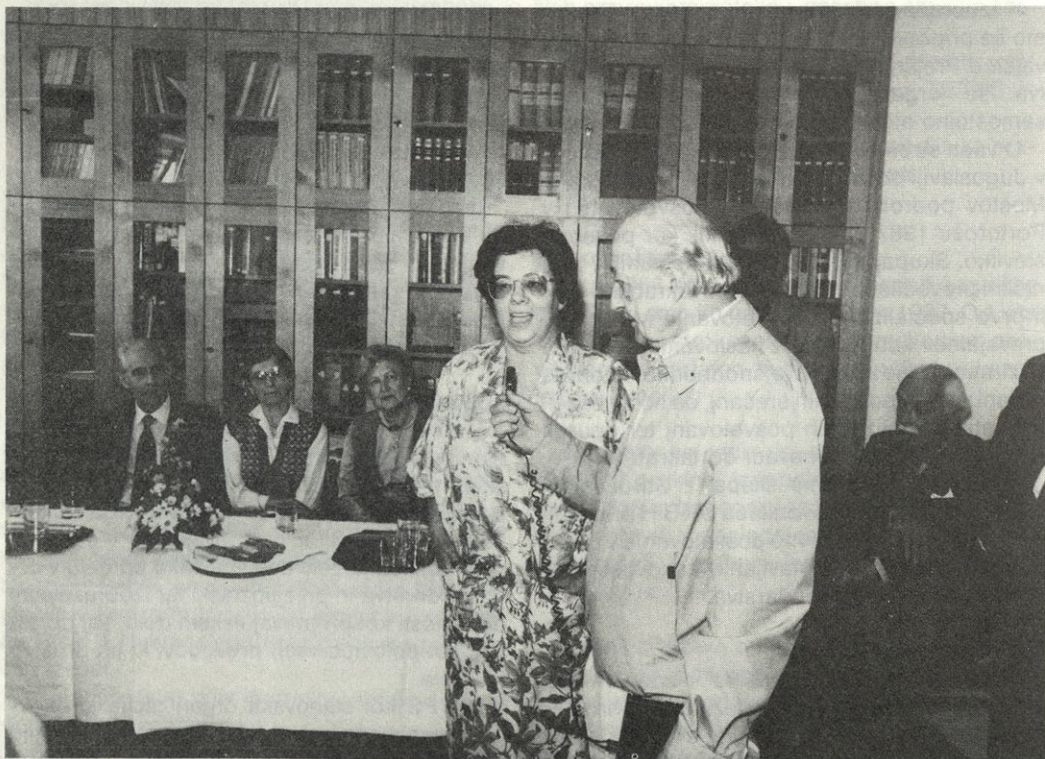
Razprave na posvetovanjih prevajalcev v Ohridu in Hercegovnem so se večkrat dotaknile statusa strokovnih prevajalcev v primerjavi z inženirji, ekonomisti in pravniki. Enotno mnenje vseh je bilo, da imajo prevajalci od vseh akademsko izobraženih delavcev v podjetjih najnižji poklicni status, pa naj gre za plačo, delovne razmere, strokovno izpopolnjevanje ali pa za strokovni ugled. Ta mnenja so društvu služila za podlago, ko je pripravljalo načrte akcij za izboljšanje statusa prevajalcev po podjetjih. Ugotovili smo, da je treba vodilne delavce v podjetjih seznaniti s pomenom prevajanja pri zunanjetrgovinskih poslih. Najprej smo se povezali z Gospodarsko zbornico Slovenije, nato pa smo ustreznima šolama na Brdu pri Kranju in v Radencih ponudili, da v program izobraževanja delavcev v zunanji trgovini in poslovnih delavcev vključijo predavanje Vloga prevajalca v poslovnem svetu. O rezultatih akcije vas bomo sproti obveščali.

Sklep

Predstavljeni podatki in ugotovitve kažejo, da je strokovno delovanje društva v zadnjih letih dobilo večji zamah, čeprav moramo poudariti, da nam še ne uspe enakomerno pokrivati prav vseh področij delovanja.

Največ opaznega in koristnega za prevajalce smo napravili pri prevajalskem servisu, pri založniški dejavnosti ter pri strokovnem izpopolnjevanju. Veliko dela pa nas še čaka na terminološkem področju — tako pri izdajanju kot pri nabavi strokovnih glosarjev za knjižnico. Tudi pri organiziranju strokovnih posvetovanj prevajalcev se bomo morali bolj angažirati, še posebej v spremenjenih družbenopolitičnih razmerah, ko je umestno razmišljati tudi širše, ne samo v jugoslovanskih okvirih, recimo v okvirih skupnosti Alpe-Jadran.

Kljub velikemu številu članov nas ves čas pestijo kadrovske težave; primanjkuje predavateljev za jezikovne seminarje, avtorjev strokovnih

Doris Debenjak med slavnostnim nagovorom

člankov za objavo v Mostovih, prevajalcev terminologov za glosarske projekte, celo izpraševalcev kandidatov za sprejem v društvo nimamo dovolj. Na širšem ljubljanskem področju je okrog 350 članov, pri celotnem strokovnem delu društva pa jih je v zadnjih dveh letih sodelovalo manj kot 20.

Novi poslovni prostori nam omogočajo boljše operativno delo, dodatni strokovni sodelavci pa bodo odločali o tem, do kakšne kakovosti (in koristi za prevajalce) bomo pripeljali strokovno delo društva.

Naše sanje – lastno stanovanje

Naše sanje — lastno stanovanje je bil naslov slikovnega prispevka, ki smo ga objavili v Mostovih št. 2/1989 in s katerim nas je prijetno presenetil naš zunanji sodelavec Boštjan. Vendar segajo želje po lastnih poslovnih prostorih že v začetek osemdesetih let, uradno pa so bile potrjene na občnem zboru dne 20. 2. 1986, ko smo delež, ki ostane društvu, zvišali s 7 na 10 odstotkov, da bi zbrali sredstva za nakup prostorov.

Sprva smo dobri dve leti čakali, da bi nam najemniške prostore priskrbel občina, ker pa nam niso ponudili nič primerne, smo se začeli zanimati za nakup stanovanja, ki bi ga preuredili v poslovne prostore. Pravijo, da gre v tretje rado, in resničnost tega pregovora se je potrdila tudi pri nas, saj smo tretje stanovanje, ki smo se zanj zanimali, junija 1989 res kupili.

Nadaljujemo v slogu, ki ga je začel Boštjan s sliko Naše sanje — lastno stanovanje, zato vse tiste, ki so sodelovali pri nakupu poslovnih prostorov, pri adaptaciji in opremljanju ter selitvi in otvoritvi, predstavljamo v obliki »gledališkega lista«.

Naše sanje — lastno stanovanje

nastopajo:

DZTPS

Vsak človek si mora do svojega tridesetega leta priskrbeti lastno streho nad glavo.

Joško Battestin
Doris Debenjak
Tone Omerza
Majda Avguštin
Marjeta Martič

Donator
Mati stanovanja
Oče stanovanja
Tajnica režije
Mojstrica finančnega inženiringa
Podnajemnica v stanovanju

Katja Oblak

tehnična ekipa:

Krajncič in

Cimerman

Mojstra lesne in kovinske scene

Silvo Habat

Scenski mojster za likovno opremo

Švajif Arifović

Janez Ložar

Mojster luči in toplote
Sanitarno-umivalni mojster

Mašič

Mojster za razgled

Slejko

Vodja transportno-

prenosne ekipe

Marjan Golobič

Posebni prevozi, montiranje in servisiranje tajnice

Borut Zupančič

Preddelavec pri posebnih prevozi

Marjeta Kolar

Mojstrica za notranji videz

Darko Novak

Referent za stike s stanovalci hiše

Nedžad Žujo

Avtor oblikovanja v celoti

Sitar

Vodja administrativno-štampiljske službe

Rozika

Vodja prehrane in gostinske opreme

Boža Pretnar

Posredovalka

Savin Vilhar

Mojster fotografije

Lidija Šega

Izbir likovne opreme

Igor Žužek

Stiki z javnostjo

čas in kraj dogajanja:

- Ljubljana, v starem delu mesta ob reki
- prvo dejanje sega v junij 1989
- zadnje dejanje se je končalo 8. 5. 1990